

**Стратегічне бачення діяльності на посаді Голови
Національного агентства з питань запобігання корупції**
Корнієнко Олег Олександрович

1. Поясніть Ваше бачення ролі та місця НАЗК у антикорупційній інфраструктурі України, а також взаємозв'язки між НАЗК та основними стейкхолдерами.

Україна, перебуваючи на шляху реформ та стабілізації, надає величезний акцент боротьбі з корупцією. У цьому контексті, НАЗК виступає ключовим інструментом, визначаючи напрямки та здійснюючи контроль за додержанням прозорих та етичних норм в управлінні державними ресурсами.

Голова агентства виступає не тільки як виконавець обов'язків, але й як стратегічний лідер, що визначає вектор розвитку у контексті посилення антикорупційних заходів та впровадження міжнародних стандартів.

НАЗК відіграє важливу роль у таких сферах антикорупційної діяльності:

- запобігання корупції шляхом здійснення моніторингу та аналізу стану корупції в Україні, розробці та реалізації заходів щодо запобігання корупції, а також сприяння підвищенню обізнаності суспільства про корупцію;

- виявлення корупційних правопорушень шляхом перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, розглядає повідомлення про виявлення фактів порушення антикорупційних вимог та розслідує корупційні правопорушення;

- притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення шляхом застосування заходи впливу до осіб, які вчинили корупційні правопорушення, а також сприяє притягненню таких осіб до кримінальної, адміністративної та дисциплінарної відповідальності.

Основними стейкхолдерами з якими співпрацює НАЗК є:

Органи державної влади: НАЗК співпрацює з Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою України, Офісом Генерального прокурора, Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Державне бюро розслідувань та Національна поліція України. Службою безпеки України та іншими органами державної влади.

Органи місцевого самоврядування: Обласні, районні, міські, селищні та сільські ради, а також інші органи місцевого самоврядування.

Громадські організації: НАЗК співпрацює з громадськими організаціями, які займаються боротьбою з корупцією, а також з громадськими організаціями, які займаються підвищенням обізнаності суспільства про корупцію.

Міжнародні організації: ОБСЄ, ЄС та Transparency International та інші.

НАЗК співпрацює зі своїми стейкхолдерами у таких сферах:

Формування та реалізація державної антикорупційної політики.

Запобігання корупції.

Виявлення корупційних правопорушень.

Притягнення до відповідальності за корупційні правопорушення.

2. Поясніть як ви розумієте правовий статус НАЗК та як різні повноваження НАЗК спільно формують комплексну та інтегральну систему запобігання корупції?

На мою думку, правовий статус НАЗК є особливим, оскільки НАЗК є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який дозволяє ефективно виконувати свої завдання у сфері запобігання та протидії корупції.

Так, з одного боку, НАЗК має доступ до ресурсів органів державної влади, що дозволяє йому ефективно протидіяти корупційним проявам. З іншого боку, НАЗК є незалежним органом, що дозволяє йому діяти без політичного тиску та упередження.

НАЗК здійснює свої функції через різні повноваження, що включають контроль та перевірки декларацій суб'єктів декларування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя суб'єктів декларування, а також інших порушень в сфері корупції. Ці повноваження взаємодіють та взаємозалежні, утворюючи комплексну та інтегральну систему запобігання корупції.

Як приклад:

- НАЗК розробляє та затверджує державну антикорупційну програму, яка визначає пріоритетні напрями діяльності держави у сфері запобігання та протидії корупції. Ця програма

є основою для діяльності всіх органів державної влади, а також для громадських організацій, які займаються питаннями запобігання та протидії корупції.

- НАЗК здійснює контроль за дотриманням антикорупційних вимог щодо осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Цей контроль включає в себе перевірку їх декларацій, розгляд повідомлень про виявлення фактів порушення антикорупційних вимог, застосування заходів впливу до осіб, які порушили антикорупційні вимоги.

- НАЗК проводить інформаційно-просвітницьку роботу з питань запобігання та протидії корупції. Ця робота спрямована на підвищення рівня обізнаності суспільства про корупцію та її негативні наслідки, а також на формування у суспільстві антикорупційної культури. Така робота є важливою для створення умов для ефективної протидії корупції.

3. У 2023 році був опублікований звіт про незалежний аудит діяльності НАЗК за 2020 та 2021 роки. Які, на вашу думку, три найважливіші виклики, виявлені за підсумками аудиту у сфері управління та організаційної спроможності НАЗК? Як Ви їх вирішите, якщо будете призначені головою НАЗК?

На мою думку головний викликом, який постає перед НАЗК є забезпечення належної організації антикорупційної політики в НАЗК.

Так, Комісія встановила, що НАЗК, орган який повинен бути на вістрі боротьби з корупцією, не зміг належним чином провести оцінку корупційних ризиків при розробці та затвердженні власної антикорупційної програми. Також, НАЗК не використовує для моніторингу способу життя, що створює різні корупційні ризики від зловживання службовим становищем до виникнення конфлікту інтересів.

З метою вирішення вказаного виклику вважаю за потрібне переглянути антикорупційну програму НАЗК, провести зовнішню оцінку корупційних ризиків, залучити до обговорення громадськість, запровадити випадковий автоматизований розподіл усіх справ без виключення.

Наступним викликом, який постав перед НАЗК, є **недосконалість нормативно-правової бази Агентства.**

Зокрема, Головою НАЗК проводилася практика підміни обов'язкових до виконання підзаконних актів методичними рекомендаціями, що порушило принципи прозорість та верховенства права.

З метою подолання вказаного виклику вважаю за доцільне дослухатися до рекомендації Аудиту щодо проведення ревізії всіх документів, регламентації процедур обов'язковими до виконання підзаконними актами, залучення зацікавлених сторін до їх розробки та експертизи.

Окрім того, вважаю за потрібне розробити нормативно-правові акти щодо використання НАЗК повноважень на складення протоколів про вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, у відповідності до КУпАП. Відсутність такого документу призвела до не дотримання НАЗК визначених КУпАП строків та процедур, і як наслідок судами притягнуто до відповідальності лише 22 високопосадовці до відповідальності із 237, що становить лише 9,7%.

Шляхом переведення на посади без проведення конкурсу за 2 роки до НАЗК призначено 65 осіб, ще 58 осіб призначено за контрактом, що становить 34 % від чисельності особового складу Агентства, призначення на посади осіб, які притягалися до відповідальності за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, що призводить до сумнівів у прозорості діяльності НАЗК, таким чином третім, та не менш важливим викликом стала **неналежна кадрова політика НАЗК.**

Відкриті конкурси на посади керівників структурних підрозділів НАЗК не проводилися належним чином, анонси не були опубліковані для привертання кандидатів. Загалом, конкурси проводилися лише з метою заповнення переважно посад рядових спеціалістів та керівників середньої ланки.

З метою вирішення вказаного виклику вважаю за потрібне встановити жорсткі критеріїв та механізми контролю за переведенням на посади без конкурсу, активне сприяти відкритим конкурсам на всіх рівнях, включаючи впровадження проведення конкурсів на зайняття посад заступників голови НАЗК, а також обов'язкове проходження кандидатами на зайняття керівних посад психофізіологічного дослідження із застосуванням технічних засобів фіксації реакцій людини.

4. Якими є три найважливіші досягнення НАЗК за останні 4 роки на Вашу думку? Будь ласка, поясніть свій вибір.

На мою думку, три найважливіші досягнення НАЗК за останні 4 роки це:

Запровадження обов'язкової декларації для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Цей захід суттєво підвищив прозорість діяльності вказаної категорії осіб та сприяв виявленню корупційних правопорушень.

Декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування є документом, який містить інформацію про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру такої особи. Ця інформація є загальнодоступною та може бути використана для перевірки відповідності діяльності таких осіб антикорупційним вимогам.

Запровадження обов'язкової декларації призвело до того, що особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стали більш уважними до того, як вони витрачають свої кошти та майно. Це, у свою чергу, призвело до зниження рівня корупції в Україні.

Налагодження співпраці з міжнародними партнерами. Співпраця з такими організаціями, як ОБСЄ, ЄС та Transparency International, допомагає НАЗК підвищувати свою ефективність та отримувати доступ до міжнародного досвіду в боротьбі з корупцією.

Міжнародні партнери НАЗК надають йому технічну та фінансову допомогу, а також допомагають впроваджувати міжнародні стандарти у боротьбі з корупцією. Це сприяє тому, що НАЗК стає більш ефективним органом, який ефективно протидіє корупції в Україні.

Впровадження електронної системи подачі звітності політичними партіями. Впровадження вказаного виду звітності призвело до об'єктивності перевірки відповідності діяльності політичних партій законодавству, що є передумовою для зниження рівня корупції. Ефективний контроль за фінансуванням політичних партій створює умови до запобігання політичній корупції та забезпечення доброчесності діяльності партій через підвищення прозорості та підзвітності.

Ці кроки сприяли підвищенню рівня довіри до НАЗК та його ефективності у боротьбі з корупцією. Однак, для того, щоб досягти значних результатів у боротьбі з корупцією, необхідно продовжувати реформування НАЗК та усунення проблем, виявлених у незалежним аудитом.